

Bệnh Parkinson là gì ?

Bệnh Parkinson là một bệnh do thoái hóa hệ thần kinh gây ra, bệnh biểu hiện đặc trưng bằng các cử động bị chậm chạp, cứng đờ, run và rối loạn về thăng bằng. Bác sỹ người Anh James Parkinson là người đầu tiên mô tả bệnh này vào năm 1817. Hơn 100 ngàn người Canada, một triệu người Mỹ và 6 triệu người trên thế giới bị mắc căn bệnh gây tàn phế này. Hầu hết những người mắc bệnh là trên 55 tuổi. Nhưng bệnh cũng thấy có ở những người trẻ tuổi. Người ta bị bệnh Parkinson là do bị mất các tế bào não có khả năng sản sinh chất dopamine. Dopamine là một chất dẫn truyền thần kinh, có tác dụng hóa học trong quá trình dẫn truyền tín hiệu giữa các sợi thần kinh trong một số bộ phận trong não. Dopamine giúp làm cho các cử động của cơ thể chúng ta trở nên dễ dàng hơn, thiếu dopamine sẽ làm cho các cử động của cơ thể bị chậm lại, còn gọi là chứng chậm vận động, chứng chậm vận động là một trong các triệu chứng chính của bệnh Parkinson. Mặc dù bệnh Parkinson có thể là một bệnh phức tạp, gây ra nhiều hệ lụy cho cuộc sống của chúng ta, nhưng bệnh vẫn có thể điều trị tốt được, nhờ dùng thuốc đúng đắn, vật lý trị liệu, và các phương pháp trợ giúp khác. Bệnh Parkinson không điều trị khỏi hẳn được, nhưng các bạn có thể chung sống với bệnh trong nhiều năm.

Nguyên nhân của bệnh Parkinson là gì?

Người ta vẫn chưa biết được căn nguyên chính xác của bệnh Parkinson. Hiện tại, hầu hết các chuyên gia vẫn tin rằng Parkinson là do tương tác giữa các yếu tố của môi trường bên ngoài với tính mã cảm di truyền của cơ thể. Người ta đã phát hiện ra được rất nhiều

các khiếm khuyết về gen gây ra bệnh Parkinson, điều này giúp chúng ta hiểu sâu sắc hơn về bệnh Parkinson; Tuy nhiên, đại đa số các trường hợp bị Parkinson vẫn chỉ là xảy ra lác đác, không có tính di truyền. Nhưng đối với những bệnh nhân bị thể bệnh Parkinson xuất hiện kiểu ngẫu nhiên như vậy, thì những người bà con trực tiếp của bệnh nhân cũng sẽ có nguy cơ cũng bị bệnh tương đối cao hơn so với người ở gia đình bình thường.

Bệnh Parkinson được chẩn đoán như thế nào ?

Chẩn đoán bệnh Parkinson do bác sỹ thực hiện, dựa vào lời kể của bệnh nhân và dựa vào việc khám bệnh. Cho tới nay vẫn chưa có một xét nghiệm nào có thể dùng để chẩn đoán khẳng định bệnh Parkinson. Một bác sỹ thần kinh chuyên sâu về bệnh Parkinson cũng có khi phải theo dõi bệnh của bạn một thời gian, rồi mới chắc chắn được về các triệu chứng của bệnh.

Các triệu chứng của bệnh Parkinson là gì?

Các triệu chứng chính của bệnh Parkinson bao gồm: run bàn tay, cánh tay hoặc chân, thường khởi phát ở một bên người, run xuất hiện ở tư thế nghỉ, khi thực hiện các công việc thường ngày thì cử động bị chậm chạp, bước chân đi bị chậm và kéo lê bước, rối loạn về thăng bằng, và cứng đờ các cơ bắp.

Liệu còn những triệu chứng nào khác của bệnh Parkinson không?

Còn có những triệu chứng khác nữa. Khi bệnh tiến triển thì về sau sẽ có các triệu chứng như: giảm biểu cảm của nét mặt, chảy

nước miếng, khó xoay trở người, tư thế người như đông cứng, dáng đứng cồng xuồng, mệt mỏi, chữ viết bị nhỏ lại, táo bón, rối loạn về giấc ngủ, giọng nói thều thào, rối loạn về nuốt, rối loạn trí nhớ và rối loạn chức năng tư duy, trầm cảm, lo sợ, đau, rối loạn cảm giác, tiểu không kiểm soát, rối loạn tình dục, da khô, chóng mặt khi đứng và bị té ngã. Các triệu chứng này có thể sẽ trở nên nổi trội hơn lên.

Điều trị bệnh Parkinson như thế nào ?

Điều trị bệnh Parkinson căn bản là dựa vào thuốc và luyện tập phục hồi. Cũng có thể phải phẫu thuật não cho một vài trường hợp đã được chọn lọc. Khi bệnh nặng dần, thì phải điều chỉnh lại số lượng thuốc và số lần uống thuốc. Các thuốc cũng có thể có các tác dụng phụ. Sau đây là những thuốc thường được dùng nhất cho điều trị bệnh Parkinson.

1. Levodopa/carbidopa hay là Sinemet® và Levodopa/benserazide hoặc Prolopa®
2. Entacapone hay là Comtan® (chỉ dùng ở dạng phối hợp với levodopa).
3. Levodopa/carbidopa/entacapone hay là Stalevo®
4. Các thuốc đồng vận Dopamine - Pramipexole loại viên giải phóng thuốc tức thì (Mirapex®) hoặc loại viên giải phóng thuốc kéo dài (Sifrol ER), Ropinirole (Requip®), Rotigotine (Neupro®-có sẵn ở dạng dán trên da), và Apomorphine (Apokyn®)
5. Các thuốc ức chế MAOB - Rasagiline hay là Azilect® và Selegiline hay là Eldepryl®
6. Amantadine hay là Symmetrel®

7. Các thuốc kháng cholinergic - Trihexyphenidyl hay là Artane® và Benztropine hay là Cogentin®

Các phương pháp điều trị phục hồi chức năng, bao gồm cả vật lý trị liệu, sẽ giúp tăng khả năng vận động và giảm các rối loạn thăng bằng. Phương pháp trị liệu ngôn ngữ sẽ giúp giảm các rối loạn về nói và nuốt. Điều trị bằng lao động sẽ làm nhẹ bớt các khó khăn trong hoạt động hàng ngày. Các bài tập kiểu như yoga hay thái cực quyền cũng có thể rất có ích.

Tôi có thể làm gì để hỗ trợ cho việc điều trị ?

Điều rất quan trọng là bạn phải có hiểu biết đúng về bệnh của mình, và phải đi khám bác sỹ thần kinh đều đặn. Tùy theo người thì có cách điều trị này tốt hơn cách điều trị khác. Cũng cần phải theo dõi những biến đổi trong các triệu chứng của mình. Việc tự theo dõi như vậy sẽ giúp cho biết liệu quá trình điều trị của bạn có cần phải điều chỉnh lại hay không. Mỗi một bệnh nhân có một kiểu tiến triển của bệnh Parkinson khác nhau và do vậy mỗi người có cách điều trị bệnh khác nhau. Việc tập luyện và giữ thăng bằng tốt là rất quan trọng. Tập đi bộ là cách tập đơn giản và bạn có thể tập hàng ngày được. Bác sỹ vật lý trị liệu sẽ giúp bạn tập sao cho đúng. Trong chế độ ăn nên có nhiều chất xơ và nước để chống táo bón, vì Parkinson thường có táo bón. Nếu tham gia vào một nhóm trợ giúp thì cũng rất hữu ích. Những nhóm trợ giúp sẽ gặp gỡ nhau thường kỳ, sẽ mời các diễn giả nói về bệnh Parkinson và cũng có thể sẽ giới thiệu cho bạn những chương trình tập luyện để bạn cùng tham gia.

Liệu còn những thông tin hữu ích nào nữa không ?

Bệnh Parkinson là một bệnh gây tàn phế, nhưng bạn có thể tự điều chỉnh hoạt động tùy theo khả năng của mình. Bệnh Parkinson không phải là tuổi già thì phải thế. Nó là một tình trạng bệnh cần được bác sỹ điều trị. Có một số ít trường hợp Parkinson có bản chất là do di truyền. Parkinson là một bệnh có thể điều trị được và bạn có thể tự giúp thêm cho việc điều trị của mình bằng cách uống thuốc theo hướng dẫn của thầy thuốc và giữ vững tinh thần lạc quan. Trầm cảm cũng có thể là một biểu hiện của bệnh Parkinson. Nếu bạn cảm thấy trầm cảm, thì hãy mạnh dạn nói cho bác sỹ rõ.

Chương trình về bệnh Parkinson quốc tế World Parkinson's Education Program www.pdprogram.org

Thông tin ở đây không thay thế cho lời khuyên của ngành y. Bạn hãy tham khảo ý kiến của bác sỹ trước khi áp dụng theo thông tin ở đây. Bản quyền © 2008 của Chương trình về Parkinson quốc tế. Không ai được phép thay đổi bất kỳ nội dung nào trong tài liệu này.

Những câu hỏi thường gặp

PARKINSON DISEASE INTRODUCTION

GIỚI THIỆU VỀ BỆNH PARKINSON

1

Vietnamese
Bản tiếng Việt

Bác sỹ A. Q. RANA
Bác sỹ thần kinh

Chương trình về bệnh Parkinson Quốc tế
Toronto, Canada

www.pdprogram.org

“Những người đang tranh đấu chống lại bệnh Parkinson, nếu hiểu biết tốt về bệnh, thì nhất định sẽ tìm ra được giải pháp tốt” - BS. Rana